

Česká a světová literatura od poloviny 19. století

MGR. N. POSSELOVÁ

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Karel Poláček

VY_32_INOVACE_06_2_12_CJ

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Životopisné údaje a charakteristika autora

3

- 1892–1945
- narozen v Rychnově nad Kněžnou v obchodnické židovské rodině
- za první světové války na frontě
- po válce úředníkem, pak novinář (především Lidové noviny) a spisovatel
- za okupace pobyt v koncentračních táborech, zde zemřel

Dílo

4

- povídky a romány
- zobrazoval život střední vrstvy v maloměstském prostředí (živnostníci, úředníci)
- popisuje zvyky, chování, mluvu, zlozvyky, soustřeďuje se na židovskou mentalitu
- humor

Dílo

5

- **Povídky pana Kočkodana** (parodie, líčení lidských slabostí)
- **Muži v ofsajdu** (fotbaloví fanoušci)
- **Edudant a Francimor** (kniha pro děti)
- **Okresní město** (stereotyp měšťáků, inspirace Rychnovem)
- **Hostinec U kamenného stolu** (vydáno za války pod vypůjčeným jménem)
- **Bylo nás pět**

BYLO NÁS PĚT

6

- vydáno posmrtně
- popisuje maloměstský život na počátku 20.století z pohledu dítěte
- humorné dílo, především zásluhou mluvy dětských hrdinů (napodobují strojenou mluvu dospělých, učené fráze ze školy)
- napsáno v nejtěžším období autorova života

Ukázka

7

Jenomže chyba je v tom, že Otakárek musí pořád ležet a dávají mu teploměr pod paždí, aby se nenachladil, a užívá meducínu. To mě otrávil a už tam nechodím, jelikož jsem všechny verneovky přečetl.

Nyní chodím k Zilvarom do chudobince, tam je to nejohromnější, ale doma nesmím nic říct, aby neříkali řeči. Pan Zilvar byl ve válce, nepřítel na něho vystřelil z děla, pročez teď chodí po domech žebrať a má nohu dřevěnou. Takovou nohu bych chtěl mít a tak si ji silně přeju, že se mi v noci zdá, že chodím s dřevěnou nohou, co silně klapě klap! klap!, a lidi vybíhají z domu a každý se diví, že mám tu dřevěnou nohu, a já jsem hrdý. Umínil jsem si, že budu hodný, a až budu hodný, tak naše poprosím, aby mně takovou nohu dali k Jéžíšku, neboť pak by hoši koukali.

V chudobinci ostávají také almužnice a ty vždycky večer počítají, co si za den vyprosily, a pak se hádají. Když se moc hádají, tak to pan Zilvar nemůže vydržet, i odepne si nohu a hodí ji po těch babkách a ony se pak přestanou hádat. Zilvar se chlubil, že jeho tatínek jest nad všechny žebračky postavený, jelikož si nejvíc vyprosí, takže ho ostatní musejí poslouchat.

Otázky a úkoly

8

- 1. Označ literární druh: lyrika – epika – drama.
- 2. Označ literární formu: próza – poezie.
- 3. Označ žánr: povídka – novela – román – romaneto.
- 4. Napiš hlavní myšlenku díla.
- 5. Kde se příběh odehrává? Co autorovi toto místo připomínalo?
- 6. Vypiš hlavní postavy díla.
- 7. Vyber si jednu z hlavních postav a stručně ji charakterizuj.
- 8. Jakou formu vypravování je v ukázce použita?
- 9. O kterých postavách je v ukázce zmínka?
- 10. Vypiš slova, která řadíme do nespisovného jazyka.
- 11. Vypiš slova, která řadíme do hovorového jazyka.
- 12. Vypiš výrazy, které působí přehnaně spisovně či knižně.
- 13. Vysvětli slovo almužnice, napiš synonymum.
- 14. Najdi v textu citoslovce.
- 15. Jaká je kompozice celého díla?
- 16. Co víš o autorovi?
- 17. Zařaď dílo do literárněhistorického kontextu.

Použitá literatura

- POLÁČEK, Karel. *Bylo nás pět*. V Albatrosu 5. vyd. Praha: Albatros, 20002006, 188 s., [8] s. obr. příl. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 978-80-00-01884-3.
- DOLEJŠÍ, Pavel. *Školní slovník českých spisovatelů: 331 českých spisovatelů od počátku písemnictví do současnosti*. 3. vyd. Humpolec: Pavel Dolejší - nakladatelství a vydavatelství, 287 s. ISBN 80-864-8028-3.
- *Čeští spisovatelé 20. století*. 1. vyd. Československý spisovatel, 1985, 830 s.
- ANDREE, Lukáš. *Literatura pro 4. ročník středních škol*. Vyd. 1. Brno: Didaktis, 3 sv. ISBN 978-80-7358-151-0.